

Dejbjerg Indre Mission kan i år holde 125-års jubilæum for at have eget hus i sognet

I den forbindelse er historiker og museumschef Per Lunde Lauridsen dykket ned i arkiverne og har lavet dette historiske rids over Dejbjerg Indre Mission, som i de sidste 56 år har haft til huse i det røde murstenshus, som står midt i Dejbjerg Kirkeby. Men det var ikke i det nuværende hus, at det hele startede - her følger artiklens fulde tekst med billeder og kildehenvisninger.

Af: Per Lunde Lauridsen, Lem St., juli 2022

Beliggende i Vestjylland ville nogle måske sige, at det nærmest er en selvfølge, at der findes et Indremissionsk Missionshus - i det nogle journalister kan finde på at benævne "Bibelbæltet". Men der er ikke noget selvfølgeligt over dette - men en helt særlig historie bag.

Fortællingen går som minimum helt tilbage til 1722, hvor Admiral Kaas, som ejede Stauning Kirke, kaldte den nyuddannede cand.theol. Peter Wedel til præst i sognet. Den nye præst var uddannet ved universiteterne i Luthers Wittenberg og nabobyen Halle såvel som i København.

Halle var i starten af 1700-tallet arnestedet for en ny bevægelse inden for kristendommen kaldet "Pietisme". Denne fromhedsbevægelse fokuserede, foruden på et ordentligt levned, især også på følelser. Grundessens var, at kristentroen skulle være en personlig erfaring og ikke blot en kollektiv kultur.

Peter Wedel fik utrolig stor betydning som præst i Stauning, men måske endnu mere for nabosognene. Pastorens prædikener bevægede sognebørnene til personligt at forholde sig til Kristi frelsergerning. Tankerne var så efterspurgt, at kirkegængere fra bl.a. Dejbjerg, Skjern og Lem sogne brød alle regler og gik til kirke i Stauning. Det gav store konflikter mellem Wedel og provsten i Skjern, som bestemt ikke ville acceptere at miste tilhørere på sine kirkebænke. Den pietistiske vækkelse fra Tyskland var kommet til Vestjylland - så stærkt, at salmedigteren og pietisten Brorson blev biskop i Ribe stift.

Senere kom supplerende tanker fra Tyskland, nærmere betegnet fra Herrnhut - en by 250 km fra Halle. De herrnhutiske tanker var også følelsesorienterede, men var også meget fokuserede på det positive i livet og fællesskabet blandt kristne brødre og søstre. Derfor blev bevægelsen kaldt Brødremissionen. De fik lov at sende deres missionærer rundt i Danmark og ikke mindst til de danske kolonier, fx Grønland. I Vestjylland etablerede de et udgangspunkt i Skjern, hvor en af deres missionærer bosatte sig og arbejdede ud fra. "De glade pietister" blev de ofte kaldt. Mange præster og borgere rundt

om i Vestjylland blev stærkt inspireret af deres udlægning af evangeliet. Kierkegaard-familien i Sæding og senere i København var stærkt påvirket af den herrnhutiske pietisme. Søren Kierkegaards teologi og filosofi er baseret på denne udlægning af evangeliet.

Grundlovens nye friheder gjorde det muligt, at disse tanker fik stor indflydelse. Præster kunne danne pietistiske frikirker uden om folkekirkens ofte konservative og traditionelle rammer. 1800-tallets vækkelser, med Grundtvig som den mest kendte vækkelsesprædikant, havde dertil stor fokus på de ikke-præsteuddannede lægfolk.

Den vigtigste lægprædikant i 1800-tallet var bornholmeren og smeden Christian Møller, som startede foreningen Luthersk Mission. Han rejste også rundt i Danmark og kom til Skjern-egnen i 1871, hvor det første missionshus blev bygget i Skjern og Finderup et par år senere. Det var også Luthersk Mission-folk på egnen, som startede søndagsskoler allerede i 1880'erne. Hvordan disse tanker kom til udtryk, er der ikke tydelige kilder til. Præstesønnen Johannes Fauschou, som boede i Dejbjerg præstegård i 1862-1871 beretter, at der ikke var etablerede foreninger på det tidspunkt. Foruden førnævnte Møller, kom indremissionæren Dahlstrøm også til Dejbjerg, hvor han også blev inviteret til private fester. Fauschou erindrede, at dejbjergboerne var trofaste til faderens gudstjenester, selvom han nok nærmest var grundtvigianer. Den grundtvigske vækkelsestanke var også til stede hos efterfølgende Sophus Balslev, som var gift med Nana Birkedal, datter af den kendte valgmenighedspræst i Ryslinge.

Den store ændring i forhold til nærværende fortælling var pastor Norup, som i 1892 blev præst i Dejbjerg. Han var klart inspireret af Indre Mission og en god ven af grundlæggeren og formanden pastor Wilhelm Beck. Norup omtales som et mildt, imødekommende og meget arbejdsomt menneske. Vækkelsen kom til Dejbjerg i 1896-97. Kort tid efter blev det især Skjern, som oplevede en lignende vækkelse af usædvanlig karakter. Hvor man tidligere havde mødtes i hjemmene i Dejbjerg, opstod behovet for et hus, som kunne rumme det ny-erfarede behov for missionsmøder, som kunne supplere søndagens gudstjenester. Om Norup blev det fortalt at "*Ikke blot Dejbjerg, men Vestjylland og hele Indre Mission led et tab ved hans død*".

Pastor Norup blev desværre kun 38 år gammel. Indre Missions formand Wilhelm Beck talte ved hans begravelse i Dejbjerg. Foto af gravstedet som venner fra Dejbjerg og Hanning betjente for deres præst.

Pastor Norup var afgørende for vækkelserne i Dejbjerg. Han blev gift med Ane Marie, datter af godsejer Tranbjerg på Bækmark. Kirken var altid fyldt, og der kom kirkegængere fra nabolagene. Han medvirkede til, at der også blev bygget missionshuse i Lem og Hanning.

Den eneste vi véd, var med fra starten til etableringen af missionshuset og dermed indre missions-samfundet i Dejbjerg var gårdejer Hans Peter Madsen fra Vesteragervej 14. Han var bl.a. aktiv i søndagsskole-arbejdet sammen med smed H. S. Hansen i Lem Missionshus. Mange børn lærte om Jesus gennem deres arbejde.

Missionshuset blev placeret ved hovedvejen i kanten på det store hedeareal, som delte sognet i to dele. Hvorfor den blev placeret her og ikke mere centralt i sognet, vides ikke. Måske skyldes det, at kirken lå i den vestlige del af sognet, og derfor var det rimeligt, at missionshuset lå i den østlige del. Arkivalierne i Dejbjerg Lokalhistorisk Arkiv giver ingen meldinger om dette.

Huset fik navnet Tabor, da det var på Tabor-bjerget i Israel, Jesus forklarede sine disciple Peter, Jakob og Johannes om sammenhængene mellem Elias og Moses og evangeliet. Peter tilbød at bygge hytter til dem alle. Bjerget Tabor bliver også kaldt "Forklarelsens Bjerg", da Gud talte direkte til dem i en røst fra himmelen: "Dette er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag. Hør ham". Pastor Norup talte ved indvielsen og nedlagde grundstenen d. 19. juli 1897. Over døren kom til at stå teksten "Jesus alene".

Det første Missionshus lå i det egekrat som kaldes Egelund mellem Dalgas-stenen og hovedvejen. I 1916 blev der lavet en "falsk" gravhøj med nogle markante randsten på stedet. Højen er desværre vokset helt til.

I 1905-06 opstod der endnu en vækkelsesperiode og flere tog del i missionsmøderne. I 1935 indberettes det, at 25% af de godt 700 sognebørnene er trofaste kirkegængere og "udpræget IM".

Knap 20 år senere opstod der behov for at forbedre forholdene, og et nyt missionshus skulle bygges. I 1916 flyttede man huset hen til Lyager Skole på den anden side af hovedvejen. Man genbrugte byggematerialerne. Det var Dejbjergpræsten Philip Lewin von Beck Boeck som indviede huset (det var ham som skrev "Nu blomster lynge på Dejbjerg Hede"). Over døren kom der til at stå "Guds fred". I 1935 havde man brug for at bygge en ny hestestald. Det er pudsigt at tænke på, at alle deltagerne enten gik, cyklede eller tog hestevogn til missionshuset i Lyager.

Huset rummede, foruden missionsmøder, til tider søndagsskole for østsognet og Dansk Missions-selskabsmøder og store udsendelsesfester. Senere, under pastor Pedersen, blev der holdt 4-5-dages vinterlejr under KFUM og KFUK, hvor deltagerne var indlogeret hos private i området. Det blev også afholdt basar, med hensigten at indsamle midler til husets vedligeholdelse og drift.

I 1941 festligholdt man 25-års jubilæet for Missionshuset i Lyager. Deltagere var så prominente gæster som folketingsmedlem Vesterager fra Vorgod, som talte over Lukas 18 v. 35-43, og landstingsmedlem Poulsen, som var barnefødt på "Gammelgård", Vesteragervej 4, og som talte over Lukas 24 v. 50. Begge to konservative politikere, som var knyttet til missionen. Under krigen var sådanne arrangementer gode anledninger til at møde venner og borgere på hjemstavnen.

Der findes ikke fotos af Tabor Missionshusene på Sorte Kro's bakke eller Lyager. Kun billeder fra pastor Petersens Vinterlejre i 1940'erne.

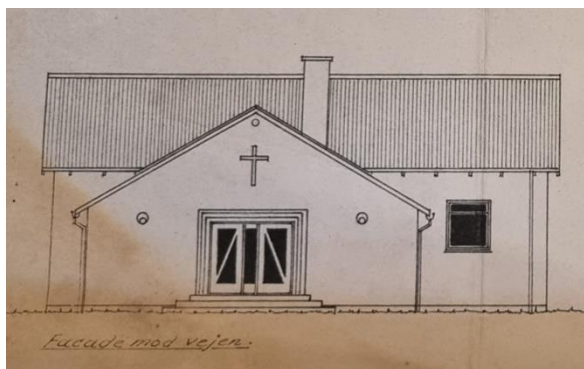

I begge grundlæggelsesdokumenter havde man skrevet, at man ville overdrage huset til Indre Mission i Danmark. Men det blev først i 1943, at den juridiske overdragelse blev besluttet ved en generalforsamling. Huset var uden gæld og i god stand. Inventaret be-

stod af 1 talerstol, 30 bænke, 1 kakkelovn, 1 lille komfur, 1 lille orgel, 1 lille bord med to stole, 8 løse bordplader og 16 bukke, samt 2 kakkelovne i salen. Denne sendrægtighed er muligvis udtryk for Dejbjergboernes uautoritære tilgang til Indre Missions gængse regler og kutymer. Fx blev der aldrig udarbejdet vedtægter for foreningen før sammenlægningen med Lem og Stauning. Generalforsamlinger, regnskaber og bestyrelsesreferater blev gennemført. Bestyrelsen var dog selvsupplerende indtil det tredje hus blev bygget i kirkebyen.

Pastor Pedersen, også kaldet "Dejbjergbjergpræsten", virkede i sognet i 42 år. Han omtalte Dejbjerg som "en af Indre Missions faste borge i Vestjylland. Men det betyder ikke noget snævert. Folk her har et forunderligt frisyne". Han afholdt de største kirkelige møder i Vestjylland med 3.000 deltagere.

I 1963 blev der afholdt en afstemning om missionshusets fremtid. Stemmetallet blev: 22 for nyt missionshus, 4 for istandsættelse af huset, 3 blanke. Da man fik et overslag på priser, vurderede man, at et nyt hus ville koste 90.000 kr., og at man skulle bruge 50.000 kr. på istandsættelsen. Det ændrede kun stemmetallet til 29, 4 og 2. Senere stemte 33 for og ingen imod projektet. Man fik kun 10.000 kr. for det gamle hus, og prisen for det nye endte med at blive 116.200 kr.

Tegningen af huset fra arkitekt Ejler Eriksen, Langaa. Et for datiden mere klassisk missionshus. Man valgte i stedet den lokale Frede Villadsens mere moderne udtryk – for dette, se billedet i toppen af artiklen

Missionshuset i Kirkebyen blev indviet d. 28. oktober 1966, hvor der var dækket op til 180 personer, og alle pladser blev optaget. Indre Missions formand pastor Friis talte og indviede huset i Guds navn. Få dage senere blev der afholdt valg til bestyrelsen. Først i 1976 blev den første kvinde medlem af bestyrelsen. Grethe Nørremark var den første valgte kvinde, men jeg tror nu, at alle de valgte mænds hustruer var uofficielt lige så stor en del af bestyrelsesarbejdet. Også i dag vælger generalforsamlingen bestyrelsen, som rummer både mænd og kvinder, og bl.a. har til opgave at arrangere og afholde månedlige møder og arrangementer i missionshuset, så som basar, adventsfest og bedemøder, samt arrangere diverse sociale arrangementer mm.

I mødeprotokollen for perioden 1930-1985 er alle talerne, deres bopæl og ofte også skriftstedet, de talte over, nedskrevet. Ofte er deres bagland også beskrevet fx. Blå Kors, Dansk Missionselskab, KFUM etc. Et mere ukendt område er måske Herregårdsmissionen, som drev mission for folkene på de danske herregårde. Ud fra optegnelserne har man i perioden haft minimum et møde pr. måned plus missionsugen, som i lange perioder lå i november.

Missionshuset har haft mange forskellige aktiviteter gennem tiden. DMS-basar, julefest, bedemøder, søndagsskole, YA/UA, KFUM&K, fastelavn – og med tiderne ændres brugen. Huset er blevet brugt til private fester og til sognearrangementer, og kirken har afholdt foredrag og budt på aftenkaffe efter julearrangementer. Under renoveringen af kirken blev der afholdt gudstjenester i huset. Man har i mange år forsøgt, at åbne huset op og indgå i nye samarbejder i sognet. Loppemarked, basar og andre aktiviteter får andre til at besøge huset og dets aktiviteter. Ændret befolknings- og børnetal, ændret syn på tro- og kirkeliv såvel som større mobilitet har betydet ændret adfærd blandt beboerne i Dejbjerg og de omliggende sogne. Som konsekvens heraf solgte man i 2009 missionshusene i Stauning og Lem, og man indgik i en form for fusion.

Til de månedlige møder i dag samles typisk 20-30 deltagere. Ligesom i 1720-erne samles folk i dag der, hvor ordet om Jesus Kristus bliver forkyndt trofast og med personlighed og der er også i dag både sang, bøn, kaffe og sociale aktiviteter.

Billede fra adventsfest i missionshuset december 2021

Kilder:

Arkivmateriale Dejbjerg Lokalhistorisk Arkiv A34-A39

Dejbjerg - fra Dejbjerg by og sogn, H. P. Jensen, 1965

Til minde om W. Norup, 1900

Rosenianismen i Vestjylland før 1920, Jens Jensen, Online

En vestjyde fortæller, Jørgen Jørgensen, 1960

www.bibel-skolen.com

Kirkehistoriske Samlinger, s 567-597, 1907-1909

Hardsyssel Årbog 1910, 1916, 1919, 1960

Personalhistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag til en dansk præste- og sognehistorie, 1849-1949. bind 9 s 615-622, 1951